

Oifig an Choimisinéara Teanga

Tuarascáil faoi fho-alt 26(5) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla,
2003

do Thithe an Oireachtais

maidir le

cur i bhfeidhm moltaí imscrúdaithe a rinneadh faoi fho-alt 21(c)
d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003

Comhairle Contae na hIarmhí

Nollaig 2013

CLÁR

CAIBIDIL 1 – Cúlra

CAIBIDIL 2 – Achoimre ar na hImscrúduithe

CAIBIDIL 3 – An Próiseas Iniúchta

CAIBIDIL 4 – An Chéad Chéim Eile

AGUISÍN A – Tuarascáil Imscrúdaithe

AGUISÍN B – Comhfhreagras ó Chomhairle Contae na hIarmhí

CAIBIDIL 1 – Cúlra

I gcomhréir le fo-alt 26(5) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003, ceadaítear dom mar Choimisinéir Teanga tuarascáil a chur faoi bhráid gach Tí den Oireachtas má mheasaim nár chuir comhlacht poiblí i ngníomh aon chuid de na moltaí i dtuarascáil ar imscrúdú a rinne mé.

Baineann an tuarascáil seo le himscrúdú a rinne m'Oifig ar Chomhairle Contae na hIarmhí agus a tugadh chun críche le linn na bliana 2011. Bhain an t-imscrúdú leis an mbealach nár chuir an Chomhairle Contae gealltanais reachtúla áirithe, a bhí daingnithe ina scéim teanga, i bhfeidhm go sásúil. Tá an tuarascáil imscrúdaithe sin le fáil mar **Aguisín A** leis an tuarascáil seo.

Tar éis tréimhse réasúnach ama a bheith caite agus fiosruithe cuí déanta agam, tá mé tagtha ar an tuairim go bhfuil moltaí áirithe a rinneadh san imscrúdú sin nach bhfuil curtha i ngníomh go sásúil ag Comhairle Contae na hIarmhí.

Tá sé de dhualgas ormsa mar Choimisinéir Teanga gach beart riachtanach, atá faoi réim m'údaráis, a dhéanamh chun a chinntiú go gcomhlíonann comhlachtaí poiblí forálacha Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003. Chomh maith leis sin, tá sé d'údarás agam imscrúdú a dhéanamh chun a fháil amach ar chomhlíon comhlacht poiblí foráil d'aon achtachán eile a bhaineann le stádas nó le húsáid teanga oifigiúil.

In aon chás ina n-eisítear tuarascáil imscrúdaithe, meabhraítear go bhféadfaidh páirtí san imscrúdú nó aon duine eile a ndéanann fionnachtana agus moltaí an imscrúdaithe sin difear dó nó di achomharc a dhéanamh chuig an Ard-Chúirt ar phone dlí i gcoinne an chinnidh. Ní dhearnadh a leithéid d'achomharc i gcás an imscrúdaithe is ábhar don tuarascáil seo.

Tar éis tréimhse réasúnach ama a bheith caite, is gnách le m'Oifig scrúdú a dhéanamh ar an mbealach ina gcuireann na comhlachtaí poiblí na moltaí a d'eascair as aon imscrúdú i bhfeidhm. Tríd an bpróiseas seo, tugtar deis don chomhlacht poiblí cuntas a thabhairt ar an mbealach inar cuireadh moltaí an imscrúdaithe i ngníomh.

Le linn na bliana 2012, rinne m'Oifig iniúchadh ar an mbealach ina raibh Comhairle Contae na hIarmhí ag tabhairt faoi chur i bhfeidhm mholtaí an imscrúduithe is ábhar don tuarascáil seo. Le linn an phróisis sin, thug Comhairle Contae na hIarmhí le fios go raibh sí ag cur i bhfeidhm an chuid sin de na moltaí

a bhain le ábhar clóite a chur ar fáil i nGaeilge. Deimhníodh dom, áfach, nach raibh an Chomhairle ag cur i bhfeidhm na moltaí a bhí déanta agam i dtaca le forbairt an láithreáin gréasáin ar bhonn dátheangach. Is ar an mbonn sin atá an tuarascáil seo á cur faoi bhráid gach Tí den Oireachtas.

CAIBIDIL 2 – Achoimre ar an Imscrúdú

Leagtar dualgas orm le fo-alt 21(a) d’Acht na dTeangacha Oifigiúla faireachán a dhéanamh ar an mbealach ina gcomhlíonann comhlachtaí poiblí forálacha an Achta. Mar chuid de chomhlíonadh na feidhme sin, rinne m’Oifig iniúchadh ar chur i bhfeidhm scéim teanga Chomhairle Contae na hIarmhí. Léirigh an t-iniúchadh sin nach raibh gealltanais áirithe de chuid na scéime teanga curtha i bhfeidhm go sásúil ag an gComhairle Contae. Nuair a theip ar iarrachtaí m’Oifige teacht ar réiteach i leith na ngealltanais nach raibh comhlíonta, shocraigh mé imscrúdú oifigiúil a sheoladh ar an ábhar. Tá cóip de thuarascáil an imscrúdaithe le fáil mar **Aguisín A** den tuarascáil seo.

Thug an Chomhairle le fios don imscrúdú nár chomhlíon sí cuspóirí 3.1.1, 3.13, 3.42 ná 3.43 dá scéim agus thug sí le fios gur de bharr na timpeallachta eacnamaíche reatha a tharla an teip sin. Maidir leis an ngealltanais go bhfoilseofaí gach ábhar ar an láithreán gréasáin go comhuaineach i nGaeilge agus i mBéarla, bhí an méid seo le rá ag an gComhairle: *“Iarraim ort a thabhairt ar aird nach bhfuil sé d’acmhainn ag an gComhairle, laistigh dá hacmhainní daonna, codanna mór faisnéis nó doiciméid shuntasacha a aistriú go Gaeilge ar chaighdeán sásúil. Mar sin, ní mór di acmhainní a chaitheamh ar sheirbhísí aistriúcháin ar conradh leis an bhfeidhm seo a chomhlíonadh.”*

Mar réiteach ar an bhfadhb, dúirt an Chomhairle gur smaoinigh sí *“ar úsáid a bhaint as Google Translate le foilseachán an láithreán ghréasáin go léir i nGaeilge a éascú.”* Fós féin, ghlac an Chomhairle leis *“go mbaineann míchruinnis ghramadaí le Google Translate”*. Mhol an Chomhairle chomh maith dá n-éireadh léi iarchéimí le cáilíochtaí oiriúnacha a earcú faoi scéim de chuid FÁS, go ndíreofaí ar aistriúchán ar fhoirmeacha, ar bhileoga agus ar aistriúchán a dhéanamh ar *“an láithreán gréasáin ar bhonn céimnithe.”*

Níor ghlac an t-imscrúdú leis gur feabhas suntasach a bheadh in úsáid Google Translate le leagan Gaeilge den láithreán gréasáin a chruthú. Níl cumas an chórais sin maith a dhóthain ag an bpointe seo le heolas oifigiúil a aistriú go Gaeilge – go deimhin féin, de bharr easnaimh an chórais sin i láthair na huaire, d’fhéadfadh gur masla a bheadh ann dóibh siúd a bheadh ag lorg seirbhís trí Ghaeilge seachas a mhalairt. Ní féidir glacadh leis, ach an oiread, gur socrú réadúil a bheadh ann a bheith ag brath go hiomlán ar an seans go mbeadh iarchéimí ar fáil ag a mbeadh na cáilíochtaí cuí faoi scéim Socrúchán Oibre FÁS le tabhairt faoin obair ar na foirmeacha nó ar an láithreán gréasáin.

Tá deacrachtaí ann don Chomhairle faoi láthair ó thaobh srianta airgeadais agus acmhainní foirne, ach ní fhágann sin gur féidir neamhaird iomlán a thabhairt ar dhualgais reachtúla teanga.

Chinn an t-imscrúdú gur theip ar an gComhairle a dualgais faoi fho-alt 18(1) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003, a chomhlíonadh go sásúil. Moladh go leagfaí amach plan céimnithe le cinntiú go mbeadh foirmeacha iarratais, bróisiúir agus bileoga eolais ar fáil go dátheangach laistigh d'achar réasúnach ama. Ar mhaithe le laghdú a dhéanamh ar an gcostas, moladh go rachfaí i dteagmháil le húdaráis áitiúla eile a bhfuil a leithéid de dhoiciméid ullmhaithe i nGaeilge nó go dátheangach acu cheana féin lena gcead a fháil tarraingt ar a gcuid oibre siúd.

Moladh freisin go n-ullmhófaí plan a chinnteodh go dtabharfaí faoi láithreán gréasáin dátheangach a chruthú agus go gcuirfí an plan sin i bhfeidhm in imeacht tréimhse ama.

CAIBIDIL 3 – An Próiseas Iniúchta

Tar éis do thréimhse réasúnach ama a bheith caite ón am a n-eisítear aon tuarascáil imscrúdaithe, scrúdaíonn m’Oifig an bealach ina bhfuil an comhlacht poiblí ag tabhairt faoi fhorfheidhmiú mholtaí an imscrúdaithe. Le linn an phróisis seo, tugtar deis don chomhlacht poiblí freagra oifigiúil a chur ar fáil maidir leis na céimeanna a glacadh go dtí sin chun moltaí an imscrúdaithe a chur i ngníomh.

Scríobh an Oifig seo chuig Comhairle Contae na hIarmhí i mí Lúnasa 2012 agus lorgaíodh mionsonraí maidir leis an mbealach ina raibh na moltaí a bhí déanta sa tuarascáil imscrúdaithe á gcur i bhfeidhm. Tugadh freagra ar an gcumarsáid sin i mí Mheán Fómhair 2012. Soiléiríodh go raibh botún sa sceideal a bhí i dteannta na cumarsáide sin agus cuireadh leagan ceartaithe den sceideal ar fáil i mí Dheireadh Fómhair 2012. Tá cóip den chomhfhreagra sin agus an sceideal cruinn le fáil in **Aguisín B**.

Go hachomair, thug an Chomhairle an méid seo le fios do m’Oifig:

- Cuireadh liosta ar fáil de 43 foirm iarratais a bhí i gceist ag an gComhairle a fhoilsiú i nGaeilge faoi dheireadh mhí Mheán Fómhair 2012. Deimhníodh dúinn go mbeadh na foirmeacha sin ar fáil i gcruachóip agus go leictreonach.
- Meabhraíodh don fhoireann an riachtanas a bhaineann le bróisiúir agus bileoga eolais a chur ar fáil go dátheangach nuair a dhéantar athnuachan ar an stoc. Ní raibh aon ábhar den sórt seo curtha ar fáil go dátheangach ón tráth ar eisíodh an tuarascáil imscrúdaithe, áfach.
- Mhaígh an Chomhairle go raibh láithreán gréasáin dátheangach aici cé go raibh úsáid á baint go fóill as an gcóras ‘Google Translate’ chun an méid sin a bhaint amach.

I dtuarascáil an imscrúdaithe, bhí sé tugtha le fios go soiléir agam nach bhféadfaí glacadh leis an gcóras ‘Google Translate’ mar bhealach le haistriúchán cruinn a dhéanamh ar an láithreán gréasáin. Ba léir dom ón méid seo, in ainneoin an dul chun cinn á bhí á dhéanamh ag an gComhairle i dtaca le foirmeacha iarratais, go raibh neamhaird á déanamh den mhéid a bhí molta agam i dtaca le forbairt an láithreáin gréasáin ar bhonn dátheangach.

I gcás aon tuarascáil imscrúdaithe a eisím bíonn deis ag na páirtithe san imscrúdú nó aon duine eile a ndéanann mo chuid fionnachtana agus moltaí difear dó nó di achomharc a dhéanamh chun na hArd-Chúirte ar phone dlí i gcoinne mo chinnidh. Níor ghlac Comhairle Contae na hIarmhí leis an deis sin, ach ag an am céanna níor cuireadh moltaí reachtúla áirithe a bhí déanta agam i ngníomh.

CAIBIDIL 4 – An Chéad Chéim Eile

Tá sé de chúram ormsa mar Choimisinéir Teanga gach beart riachtanach atá faoi réim m'údaráis a dhéanamh chun a chinntiú go gcomhlíonfaidh comhlachtaí poiblí forálacha faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla. Déanaim an méid seo trí fhaireachán a dhéanamh ar chomhlachtaí poiblí, comhairle a chur ar an bpobal maidir lena gcearta faoin Acht agus comhairle a sholáthar do chomhlachtaí poiblí maidir lena n-oibleagáidí faoin Acht.

Nuair a fheictear dom go bhféadfadh faillí a bheith á déanamh ag comhlachtaí poiblí i gcomhlíonadh a ndualgas faoin Acht nó faoi fhorálacha aon achtacháin eile a bhaineann le stádas nó le húsáid na Gaeilge, tá sé de chumhacht agam imscrúdú a thionscnamh ar an ábhar.

Bíonn fionnachtana agus moltaí ina gcuid d'aon tuarascáil a eisím i ndiaidh dom imscrúdú a thabhairt chun críche. Titeann an fhreagracht ar an gcomhlacht poiblí na moltaí sin a chur i bhfeidhm laistigh de thréimhse réasúnach ama nó laistigh d'amchlár sonrath a bhíonn leagtha síos i moltaí an imscrúdaithe. Tá sé de rogha agus de cheart ag aon pháirtí in imscrúdú faoin Acht, nó aon duine eile a ndéanann mo chuid fionnachtana agus moltaí tar éis imscrúdú den sórt sin difear dó nó di, achomharc a dhéanamh chuig an Ard-Chúirt ar phonc dlí.

I gcás an imscrúdaithe is ábhar don tuarascáil seo, ní dhearnadh a leithéid d'achomharc.

Tar éis thréimhse réasúnach ama a bheith caite ón am ar eisíodh tuarascáil an imscrúduithe seo, scrúdaigh m'Oifig an bealach ina raibh na moltaí éagsúla á gcur i bhfeidhm ag Comhairle Contae na hIarmhí. Le linn an phróisis seo, tugadh deis don chomhlacht poiblí freagra a bhreithniú i leith an bhealaigh inar cuireadh na moltaí i ngníomh. Tá cóip den fhreagra sin mar aguisín leis an tuarascáil seo.

Tar éis dom an cás a athbhreithniú ina iomláine, feictear dom go bhfuil moladh tábhachtach a rinneadh sa tuarascáil imscrúdaithe nach bhfuil curtha i bhfeidhm go sásúil ag Comhairle Contae na hIarmhí agus nach féidir liomsa, faoi réir na gcumhachtaí atá tugtha dom, aon chéim bhreise a ghlacadh chun a chur ina luí orthu an méid sin a dhéanamh.

Is ar an mbonn sin a leagaim an tuarascáil seo faoi bhráid gach Tí den Oireachtas.

Is ar Thithe an Oireachtais a thiteann sé anois aon chéimeanna breise a thógáil, má mheastar gur cuí sin a dhéanamh.

AGUISÍN A

Tuarascáil faoi alt 26 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003 ar

**Imscrúdú faoi fho-alt 21(c) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003 ar chur i gcrích
fo-alt 18(1) den Acht sin**

**Comhairle Contae na hIarmhí
IM-606A**

Ábhar an Imscrúdaithe

Ar sháraigh Comhairle Contae na hIarmhí an dualgas reachtúil teanga atá daingnithe i bhfo-alt 18(1) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003 maidir le cur i bhfeidhm a scéim teanga chomh fada is a bhaineann sé le míreanna 3.1 agus 3.4 den scéim sin a bhaineann le foirmeacha iarratais, bróisiúir agus bileoga eolais agus an láithreán gréasáin a sholáthar i nGaeilge/dátheangach?

CLÁR

CAIBIDIL 1 – Cúlra	lch 3
CAIBIDIL 2 – Cás Comhairle Contae na hIarmhí	lch 6
CAIBIDIL 3 – Osradharc Ginearálta ar an Imscrúdú	lch 10
CAIBIDIL 4 – Tuarascáil, Fionnachtana agus Moltaí	lch 11
CAIBIDIL 5 – Achomhairc chuig an Ard-Chúirt	lch 12
CAIBIDIL 6 – Tuairimí á Lorg	lch 13

AGUISÍN A

CAIBIDIL 1

Cúlra

Daingníodh scéim teanga Comhairle Contae na hIarmhí faoi alt 11 d’Acht na dTeangacha Oifigiúla agus tháinig sí i bhfeidhm ar 1 Deireadh Fómhair 2007. Faoi fho-alt 14(3) den Acht, fanann forálacha na scéime i bhfeidhm ar feadh tréimhse trí bliana ón dáta a dhaingníonn an tAire Ealaíon, Oidhreacht agus Gaeltachta í nó go dtí go mbíonn scéim nua daingnithe ag an Aire de bhun alt 15 den Acht, cibé acu is déanaí.

De réir fho-alt 18(1) d’Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003, tá dualgas ar chomhlachtaí poiblí, Comhairle Contae na hIarmhí san áireamh, a chinntiú go rachfar ar aghaidh le scéim teanga atá daingnithe faoin alt seo a chur i gcrích. Seo a leanas mar atá an mhír sin den Acht:

18(1) “I gcás ina ndaingneoidh an tAire scéim faoin Acht seo, rachaidh an comhlacht poiblí ar aghaidh leis an scéim a chur i gcrích.”

Tá sé i measc feidhmeanna an Choimisinéara Teanga faoi alt 21 den Acht “*faireachán a dhéanamh ar chomhlíonadh fhorálacha an Achta seo ag comhlachtaí poiblí*” agus “*gach beart riachtanach atá faoi réim a údaráis nó a húdaráis a dhéanamh chun a chinntiú go gcomhlíonfaidh comhlachtaí poiblí forálacha an Achta seo.*”

Mar chuid d’fheidhm faireacháin m’Oifige, rinneadh iniúchadh ar chomhlíonadh an dualgais faoi fho-alt 18(1) den Acht i gcás scéim teanga Comhairle Contae na hIarmhí ag deireadh na tréimhse trí bliana den scéim.

De thoradh an phróisis sin, bhí an cosúlacht ann nár cuireadh gealltanais ar leith de chuid na scéime teanga sin i bhfeidhm.

Ba iad seo a leanas na gealltanais a raibh amhras faoina gcur i ngníomh:

“Cuspóir 3.1 Doiciméidach i Scríbhinn/Cumarsáid/Foirmeacha Iarratais

3.1.1 Tairgfear gach foirmeacha iarratais a fhoilseoidh an Chomhairle i mBéarla agus i nGaeilge araon agus beidh tábhacht comhionann ag an dá leagan. Foilseofar foirmeacha iarratais laistigh d’aon chlúdach amháin ach amháin mura mbeidh sin indéanta mar gheall ar mhéid, ar nádúr nó ar leagan amach an doiciméid.

3.13 Cuirfear bróisiúir agus bileoga eolais reatha a tháirgeann an Chomhairle ar fáil go dátheangach nuair a dhéanfar an stoc a athnuachan.

“Cuspóir 3.4 Teicneolaíocht an Eolais agus na Cumarsáide

3.4.2 Beidh láithreán gréasáin na Comhairle, lena n-áirítear gach seirbhís idirghníomhach nua agus reatha dátheangach agus féadfar athrú idir teangacha ar an láithreán gréasáin.

3.4.3 Foilseofar gach ábhar ar an láithreán gréasáin go comhuaineach i nGaeilge agus i mBéarla.”

Rinne m’Oifig iarracht cás na ngealltanais a raibh amhras faoina gcur i ngníomh a réiteach leis an gComhairle le linn an phróisis fhaireacháin agus iniúchta ach níor éirigh leis na hiarrachtaí sin comhréiteach a aimsiú.

Nuair nár éirigh le m’Oifig an cheist seo a réiteach ar bhonn neamhfhoirmiúil, ní raibh de rogha agam ach imscrúdú foirmiúil a sheoladh faoi réir na ndualgas atá orm agus na gcumhachtaí atá tugtha dom go reachtúil.

I measc na bhfeidhmeanna atá tugtha dom mar Choimisinéir Teanga i bhfo-alt 21(c) den Acht, tá:

“imscrúduithe a dhéanamh, cibé acu ar a thionscnamh nó ar a tionscnamh féin, ar iarraidh ón Aire nó de bhun gearán a bheidh déanta leis nó léi ag aon duine, maidir le haon mhainneachtain ag comhlacht poiblí forálacha an Aichta seo a chomhlíonadh, ar mainneachtain í ar dóigh leis nó léi nó, de réir mar is cuí, leis an Aire, gur féidir gur tharla sí”.

Leagtar amach go reachtúil in ailt 23-29 d’Acht na dTeangacha Oifigiúla an córais le himscrúduithe a sheoladh. Leagtar amach freisin na cumhachtaí atá bronnta orm mar Choimisinéir Teanga, ina measc:

“Chun críche a fheidhmeanna nó a feidhmeanna faoin Acht seo, féadfaidh an Coimisinéir a cheangal ar aon duine a bhfuil, i dtuairim an Choimisinéara, faisnéis aige nó aici, nó a bhfuil cumhacht nó rialú aige nó aici ar thairfead nó ar rud, a bhaineann leis na críocha réamhráite, aon fhaisnéis, tairfead nó rud den sórt sin a thabhairt don Choimisinéir agus, más cuí, féadfaidh sé nó sí a cheangal ar an duine freastal os a chomhair nó os a comhair chun na críche sin, agus comhlíonfaidh an duine an ceanglas.” – Fo-alt 22(1)(a) d’Acht na dTeangacha Oifigiúla.

An tImscrúdú

Bheartaigh mé imscrúdú a sheoladh ar 11 Aibreán 2011 de réir an nós imeachta atá leagtha amach chuige sin in Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003.

Theastaigh uaim a chur ó amhras go raibh nó nach raibh Comhairle Contae na hIarmhí ag sárú an dualgais reachtúil teanga atá daingnithe i bhfo-alt 18(1) den Acht maidir le cur i gcrích na míreanna cuí dá scéim teanga.

Ba é an nós imeachta a bheartaigh mé don chéad chéim den imscrúdú ná litir a sheoladh chuig an mBainisteoir Contae ag lorg eolais ar leith, freagraí ar cheisteanna ar leith,

chomh maith le haon fhaisnéis, taifid nó rud den sórt sin a bhain le hábhar an imscrúdaithe.

D'iarr mé go gcuirfí an t-eolas cuí sin ar fáil faoin 7 Bealtaine 2011 agus thairg mé deis ar shoiléiriú ar aon ghné de riaradh an imscrúdaithe trí theagmháil le m'Oifig. Tar éis di síneadh ama a lorg, tháinig freagra ón gComhairle mar aon le hábhar tacaíochta i litir dar dáta 23 Bealtaine. Tá an litir sin ag **AGUISÍN A** leis an tuarascáil seo.

Tá dualgas orm mar Choimisinéir Teanga in aon chás ina seolaim imscrúdú faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla tuarascáil i scríbhinn a ullmhú agus a chur faoi bhráid an chomhlachta phoiblí lena mbaineann, faoi bhráid an Aire Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta, (agus i gcás ina ndéantar gearán liom, faoi bhráid an ghearánaigh), maidir le fionnachtana an imscrúdaithe agus féadaim aon mholtaí is cuí ag féachaint don imscrúdú a áireamh sa tuarascáil.

Tugadh aird chuí ar a raibh le rá ag Comhairle Contae na hIarmhí in ullmhú leagan críochnúil na tuarascála seo.

CAIBIDIL 2

Cás Chomhairle Contae na hIarmhí

Ina bhfreagra den 23 Bealtaine 2011, ghlac an Chomhairle leis nár chomhlíon sí cuspóirí 3.1.1, 3.13, 3.42 agus 3.43 dá scéim teanga faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003.

Thug sí le fios le fios gur de bharr na timpeallachta eacnamaíochta agus airgeadais reatha a ba chúis leis an teip seo:

Mar a dúirt mé cheana, tá an Chomhairle an-airdeallach ar a cuid oibleagáidí faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla agus ar na gealltanais a rinneadh sa Scéim Teangacha Oifigiúla a glacadh in 2007. Mar sin féin, chuir an timpeallacht eacnamaíochta agus airgeadais reatha srianta móra ar an gComhairle maidir le hacmhainní daonna, agus, go bunúsach, acmhainní airgeadais, rud a fhágann go bhfuil sé beagnach dodhéanta ár n-oibleagáidí a chur i bhfeidhm go hiomlán agus go tráthúil.

Glacann an Chomhairle leis nár chomhlíon sí a scéim Teangacha Oifigiúla féin (cuspóirí 3.1.1, 3.13, 3.42 agus 3.43) faoi 18(1) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003.

Thug an Chomhairle cur síos don imscrúdú ar an méid a bhí beartaithe faoi na míreanna éagsúla:

Cuspóir 3.1 Doiciméadach i Scríbhinn/Cumarsáid/Foirmeacha Iarratas

Tá athbhreithniú á dhéanamh faoi láthair ar liosta iomlán foirmeacha iarratais agus bileoga eolais agus aird sonracha á tabhairt cibé an bhfuil aistriúcháin Ghaeilge ar fáil. Tá sé beartaithe athbhreithniú cuimsitheach a dhéanamh ar na foirmeacha iarratais sa amach i 2011 le súil is an méid seo a leanas a dhéanamh:

- *Foirmeacha iarratais agus bileoga eolais a chomhdhlúthú agus a shimpliú le go mbeidh siad níos éasca don chustaiméir a thuiscint agus a úsáid*
- *Deireadh a chuir le dúbláil*
- *Aistriúchán cuimsitheach a dhéanamh ar na foirmeacha agus bileoga eolais go léir.*

Thug an Chomhairle liosta de na foirmeacha iarratais a bhí aitheanta go dtí seo. Tá an liosta sin mar AGUISÍN B leis an tuarascáil seo. Thug an Chomhairle le fios go mbíonn an t-athbhreithniú seo ar bun go leanúnach agus ghlacadh leithscéal nár thosaigh sé go dtí an tráth sin:

Tá aiféala orm nár tosaíodh ar an athbhreithniú seo go dtí an tseachtain seo, mar gheall ar an Oifigeach Gaeilge a bheith as láthair. Cuirfear an liosta cuimsitheach seo, chomh maith le dearbhú ar an teacht a bheidh ar aistriúcháin Ghaeilge, ar aghaidh chugat tráth nach déanaí ná Dé Máirt 31 Bealtaine 2011.

Ní raibh an liosta nua ná an dearbhú sin faighte agus an tuarascáil seo á ullmhú ar an 20 Meitheamh 2011.

Thug an Chomhairle dearbhú go bhfuil “*teacht éasca ag cuntar phoiblí agus ar láithreáin gréasáin na Comhairle ar na foirmeacha iarratais go léir atá aistrithe agus ar fáil faoi láthair.*”

Maidir leis na foirmeacha nach bhfuil fáil orthu i nGaeilge i láthair na huaire, bhí an méid seo le rá ag an gComhairle:

I gcomhthéacs na srianta airgeadais reatha agus an moratorium atá forchurtha ar an tSeirbhís Phoiblí, níl an Chomhairle in ann na hacmhainní riachtanacha a infheistiú leis an gCuspóir seo a chomhlíonadh go hiomlán, bíodh sin trí fhoireann nua a earcú nó trí sheirbhísí aistriúcháin seachtracha a fháil. Mar sin féin, tá iarratas curtha isteach ag an gcomhairle iarchéimí a bhfuil cáilíochtaí oiriúnacha aige nó aici a earcú le dul ag obair ar Scéim Socrúcháin Oibre FÁS, chun an t-athbhreithniú seo ar fhoirmeachas iarratais agus ar bhileoga eolais a dhéanamh agus chun cleachtadh aistriúcháin críochnúil a dhéanamh ar na foirmeacha iarratais nach bhfuil ar fáil go dátheangach faoi láthair.

Rinne an Chomhairle cur síos ar an méid a bhí déanta go dtí seo faoin mhír **Cuspóir 3.4 Teicneolaíocht an Eolais agus na Cumarsáide:**

Le linn 2008 d’aithin an Chomhairle go raibh 30 ‘príomh’ leathanach, ar láithreán gréasáin na Comhairle ag an am. Is éard a bhí sna príomhleathanaigh seo ná ceann-leathanaigh nó tús-leathanaigh ghréasáin maidir le gach ceann de príomh-theidil seirbhíse na Comhairle. Tá siad sin faoi iamh le hAguisín 2. Níor foilsíodh iad ina dhiaidh sin, mar rinneadh nuachóiriú cuimsitheach ar an láithreán gréasáin féin le linn 2010 agus seoladh é ag deireadh na bliana 2010. Tá liosta de na príomhleathanaigh sin in Aguisín 2 agus tá cóipeanna pdf de na príomhleathanaigh ag gabháil leo.

Maidir leis an gealltanais a bhí tugtha ag an gComhairle ina scéim teanga go bhfoilseofaí gach ábhar ar an láithreán gréasáin go comhuaineach i nGaeilge agus i mBéarla, bhí an méid seo le rá ag an gComhairle:

Iarraim ort a thabhairt ar aird nach bhfuil sé d’acmhainn ag an gComhairle, laistigh dá hacmhainní daonna, codanna mór faisnéis nó doiciméid shuntasacha a aistriú go Gaeilge ar chaighdeán sásúil. Mar sin, ní mór di acmhainní a chaitheamh ar sheirbhísí aistriúcháin ar conradh leis an bhfeidhm seo a chomhlíonadh.

Thug an Chomhairle eolas don imscrúdú i dtaca le comhdhéanamh reatha an láithreán gréasáin, mar a bhí sé ag an 13 Bealtaine 2011:

- Tá 1629 leathanach ar an láithreán gréasáin

- Meastar go bhfuil thart ar 407,250 focal i bhformáid HTML ann. (Ní áirítear air sin doiciméid pdf is féidir a íoslódáil ón láithreán gréasáin, an t-iarratas ar Chuardach Pleanála Imlínigh, an t-iarratas ar Chlár na dTogthóirí agus bogearraí mapála.
- Rinneadh 121 nuashonrú ar ábhar ar an láithreán gréasáin ó mhí Eanáir 2011, rud is ionann le líon iomlán ionchasach nuashonruithe de 264 in 2011.
- Is €00.09 (le CBL san áireamh) an meánchostas aistriúcháin in aghaidh an fhocail atá ann, bunaithe ar shonraisc aistriúcháin a fuarthas le déanaí.
- Is thart ar €36,650.00 an costas measta a bhainfeadh leis an láithreán gréasáin atá ann anois a aistriú go hiomlán (ábhar HTML agus sin amháin).
- Is thart ar €20,000 an costas measta a bhainfeadh le doiciméid pdf is féidir a íoslódáil ón láithreán gréasáin a aistriú
- Measann an Chomhairle gur thart ar €5,940.00 an costas bliantúil leanúnach a bhainfeadh le nuashonruithe ar an láithreán gréasáin a aistriú (HTML agus sin amháin)
- Tá Catalóg na Leabharlainne agus iarratais maidir le Cáin Mhótair Ar Líne ar fáil i nGaeilge ar an láithreán gréasáin.

Mar a bhí ráite i gcás na bhfoirmeacha, thug an Chomhairle le fios nach raibh sé d'acmhainn aici na gealltanais a rinne sí i dtaca leis an láithreán gréasáin a chomhlíonadh:

I gcomhthéacs na srianta airgeadais reatha agus an moratorium ata forchurtha ar an tSeirbhís Phoiblí, níl an Chomhairle in ann na hacmhainní riachtanacha a infheistiú leis an gcuspóir seo a chomhlíonadh go hiomlán.

Mar réiteach na faidhbe, bhí an méid seo á mholadh ag an gComhairle:

Rinne an Chomhairle scrúdú ar úsáid a bhaint as Google Translate le foilseachán an láithreán ghréasáin go léir i nGaeilge a éascú. Glacann an Chomhairle leis go mbaineann míchruinnis ghramadaí le Google Translate. Mar sin féin, tá an Chomhairle den tuairim gurb ionann úsáid a bhaint as Google Translate lena chinntiú go mbeidh láithreán gréasáin na Comhairle ar fáil i nGaeilge agus feabhas suntasach ar an tseirbhís arna cur ar fáil agus ar an Scéim a chomhlíonadh.

Moladh chomh maith go mbeadh ar chumas an iarchéimí a bheadh súil ag an gComhairle a earcú faoi scéim FÁS roinnt oibre a dhéanamh ar an láithreán:

Ar an tslí chéanna, má éiríonn leis an gComhairle iarchéimí a mbeidh na cáilíochtaí oiriúnacha aige nó aici a earcú faoi Scéim Socrúcháin Oibre FÁS chun an t-athbhreithniú a dhéanamh ar na foirmeacha iarratais dá dtagraítear thuas, síneoidh an Chomhairle scóip an athbhreithnithe sin chuig aistriúcháin a dhéanamh ar an láithreán gréasáin ar bhonn céimnithe. Dhíreodh cleachtadh aistriúcháin den sórt sin ar an bpríomh-ábhar HTML ar dtús. Ba mhaith liom a rá go bhfuil fabhbanna ag baint leis an oibleagáid leanúnach maidir le faisnéis nuashonraithe a aistriú sa timpeallacht eacnamaíochta reatha.

CAIBIDIL 3

Osradharc Ginearálta ar an Imscrúdú.

Ní féidir a shéanadh ach go raibh an fhoclaíocht agus téarmaí na ngealltanais seo de chuid na scéime teanga atá i gceist san imscrúdú an-soiléir.

Is léir ó fho-alt 18(1) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla go bhfuil dualgas ar chomhlachtaí poiblí na gealltanais atá tugtha i scéim teanga a chur i gcrích. Mar seo a leanas atá an mhír sin:

“I gcás ina ndaingneoidh an tAire scéim faoin Acht seo, rachaidh an comhlacht poiblí ar aghaidh leis an scéim a chur i gcrích.”

Bhí, agus tá fós, na gealltanais ábhartha sa scéim teanga i bhfeidhm go reachtúil agus tá dualgas ar Chomhairle Contae na hIarmhí na gealltanais sin, a rinne an Comhairle iad féin ina scéim teanga, a chur i gcrích.

Is í fírinne an scéil ná gur theip ar an gComhairle an méid sin a bhaint amach, mar a d'admhaigh sí don imscrúdú, laistigh den sprioc-am a bhí leagtha síos go reachtúil sa scéim teanga. Níl na gealltanais curtha i bhfeidhm ina n-iomláine go fóill, ná aon socrú cuí á bheartú le cinntiú go gcuirfear i bhfeidhm iad mar atá dlite. Ní féidir a shéanadh, mar sin, go bhfuil sárú déanta ar fho-alt 18(1) den Acht sa chás seo.

Tuigimid go bhfuil deacrachtaí anois ann ó thaobh srianta airgeadais agus acmhainní foirne, ach ní fhágann sin gur féidir neamhaird iomlán a dhéanamh ar dualgais reachtúil teanga. Anuas ar sin, feictear don imscrúdú go bhfuil an-chuid den obair seo ar bun ag údarais áitiúla eile ar fud na tíre, agus go bhfuil an-chuid den ábhar céanna i gceist. D'fhéadfaí sábháil mhór a dhéanamh sa ghnó seo ach acmhainní a roinnt.

Ní ghlacann an imscrúdú leis gur feabhas suntasach a bheadh in úsáid 'Google Translate' le leagan Gaeilge den láithreáin gréasáin a chruthú. Níl cumas an chórais sin foirfe a dhóthain ag an bpointe seo le heolas oifigiúil a aistriú go Gaeilge – go deimhin féin, de bharr easnaimh an chórais sin i láthair na huairé, d'fhéadfaí gur masla a bheadh ann dóibh siúd a bheadh ag lorg seirbhís trí Ghaeilge seachas a mhalairt. Ní féidir glacadh leis, ach an oiread, gur socrú réadúil a bheadh ann a bheith ag brath go hiomlán ar an tseans go mbeadh iarchéimí ar fáil leis na cáilíochtaí cuí faoi scéim Socrúcháin Oibre FÁS le tabhairt faoin obair seo.

Fágann sin, nach bhfuil de rogha agam ach cinnidh a dhéanamh gur theip ar an gComhairle a dualgais faoi fho-alt 18(1) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003 a chomhlíonadh go sásúil. Tá, dá bhrí sin, moltaí le déanamh agam leis an neamhghéilliúlacht sin a réiteach.

CAIBIDIL 4

Tuarascáil, Fionnachtana agus Moltaí

Tá dualgas orm mar Choimisinéir Teanga in aon chás ina seolaim imscrúdú faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla tuarascáil i scríbhinn a ullmhú agus a chur faoi bhráid an chomhlachta phoiblí lena mbaineann, faoi bhráid an Aire Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta, (agus i gcás ina ndéantar gearán liom, faoi bhráid an ghearánaigh), maidir le fionnachtana an imscrúdaithe agus féadaim aon mholtaí is cuí liom ag féachaint don imscrúdú a áireamh sa tuarascáil.

Fionnachtain an Imscrúdaithe

Is í seo a leanas fionnachtain an imscrúdaithe:

- Gur sháraigh Comhairle Contae na hIarmhí an dualgas reachtúil teanga atá daingnithe i bhfo-alt 18(1) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003 maidir le cur i bhfeidhm a scéim teanga chomh fada is a bhaineann sé le míreanna 3.1 agus 3.4 den scéim sin a bhaineann le foirmeacha iarratais, bróisiúir agus bileoga eolais agus an láithreán gréasáin.

Moltaí an Imscrúdaithe

Ag féachaint don imscrúdú, is iad seo a leanas na moltaí atá á ndéanamh agam mar Choimisinéir Teanga:

- (1) Go leagfar amach agus go gcuirfear i bhfeidhm plean céimnithe le cinntiú go mbeidh gach foirm iarratais de chuid na Comhairle ar fáil i nGaeilge nó go dátheangach laistigh d'achar réasúnta ama.
- (2) Go mbeidh gach bróisiúir agus bileoga eolais reatha a tháirgeann an Chomhairle ar fáil go dátheangach nuair a dhéanfar an stoc a athnuachan feasta.
- (3) Go rachaidh an Chomhairle i dteagmháil le húdaráis áitiúla cuí eile a bhfuil bróisiúir, bileoga agus foirmeacha ullmhaithe i nGaeilge/dátheangach acu cheana féin lena gcead a fháil tarraingt ar a gcuid oibre siúd ar mhaithe le laghdú a dhéanamh ar chostais aistriúcháin agus eile.
- (4) Go leagfar amach agus go gcuirfear i bhfeidhm plean le cinntiú go dtabharfar faoin obair atá de dhíth le láithreán gréasáin dátheangach a chruthú.
- (5) Go mbeidh moltaí (1) go (3) thuas curtha i bhfeidhm laistigh de 6 mhí ó dháta na tuarascála seo.
- (6) Go mbeidh moladh (4) thuas curtha i bhfeidhm laistigh de 9 mí ó dháta na tuarascála seo.

CAIBIDIL 5

Achomhairc chuig an Ard-Chúirt

Meabhraítear anseo go bhfuil sé de cheart ag páirtí in imscrúdú faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003, nó ag aon duine eile a ndéanann fionnachtana agus moltaí an Choimisinéara tar éis imscrúdaithe den sórt sin difear dó nó di, achomharc a dhéanamh chuig an Ard-Chúirt ar phonc dlí i gcoinne an chinnidh. Is ceart a thabhairt faoi deara gur gá achomharc a thionscnamh tráth nach déanaí ná 4 seachtain tar éis fógra maidir leis na fionnachtana agus na moltaí iomchuí a bheith tugtha don duine a bheidh ag tionscnamh an achomhairc. Féach freisin I.R.14 de 2007.

Seo a leanas mar atá na forálacha sin d’Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003:

Fo-alt 28(1)

“Féadfaidh páirtí in imscrúdú faoin Acht seo nó aon duine eile a ndéanann fionnachtana agus moltaí an Choimisinéara tar éis imscrúdú den sórt sin difear dó nó di, achomharc a dhéanamh chuig an Ard-Chúirt ar phonc dlí i gcoinne an chinnidh.”

Fo-alt 28(2)

“Déanfar achomharc faoi fho-alt (1) a thionscnamh tráth nach déanaí ná 4 sheachtain tar éis fógra maidir leis na fionnachtana agus na moltaí iomchuí a thabhairt don duine a bheidh ag tionscnamh an achomhairc.”

Fo-alt 28(3)(a)

“I gcás ina ndéanfaidh an Ard-Chúirt achomharc faoin alt seo ag duine, seachas ag ceann, a dhíbhe, féadfaidh an Chúirt sin, má mheasann sí gur ghabh tábhacht phoiblí eisceachtúil leis an bponc dlí lena mbaineann, a ordú go ndéanfaidh an comhlacht poiblí lena mbaineann cuid de chostais an duine i ndáil leis an achomharc, nó iad go léir, a íoc.”

Fo-alt 28(3)(b)

“Féadfaidh an Ard-Chúirt a ordú go ndéanfaidh an comhlacht poiblí lena mbaineann cuid de chostais duine, seachas ceann, i ndáil le tarchur faoin alt seo, nó iad go léir, a íoc.”

Fo-alt 28(4)

“Maidir le cinneadh ón Ard-Chúirt tar éis achomhairc faoi fho-alt (1), sonrófar ann, i gcás inar cuí sin, an tréimhse ar laistigh di a thabharfar éifeacht don chinneadh.”

CAIBIDIL 6

Tuairimí á Lorg

Faoi fho-alt 26(4) d' Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003, iarraim mar Choimisinéir Teanga ar Chomhairle Contae na hIarmhí aon tuairimí a bheadh aici maidir le fionnachtana agus moltaí atá ar áireamh sa tuarascáil seo a chur faoi mo bhráid, más mian léi sin a dhéanamh, laistigh de thréimhse 6 seachtain tar éis di an tuarascáil seo leis na fionnachtana agus na moltaí a bheith faighte aici.

Seán Ó Cuirreáin
An Coimisinéir Teanga

Dáta: _____

AGUISÍN B

Colm Ó Coisdealbha
Bainisteoir Géillúlachta,
An Coimisinéir Teanga,
An Spidéal,
Co. na Gaillimhe.

26 Meán Fómhair 2012

Tag: Imscrúdú IM-606A

A Chara,

Tagraim do do litir dar dáta an 31 Lúnasa 2012. Faoi iamh tá freagra ar an litir sin.

Gabhaim leithscéal nár fhreagair mé faoin 21 Meán Fómhair 2012, bhí mé ar saoire go luath sa mhí.

Mise le meas

Billy Coughlan
Seirbhísí Corparáide

- 1 Féach Aguisín 1 atá ag gabháil leis seo
- 2 Tá gach foirm aistriúcháin ar fáil i gcruachóip agus go leictreonach agus beidh na foirmeacha atá á n-aistriú faoi láthair ar fáil san fhormáid sin chomh maith.
- 3 Rinneadh iniúchadh ar fhoirmeacha agus fuarthas meastacháin ó sheirbhísí aistriúcháin creidiúnaithe i ndiaidh dúinn plé a dhéanamh le hÚdarás Áitiúla máguaird faoin tslí a gcomhlíonann siadsan Acht na dTeangacha Oifigiúla.
- 4 Tá an fhoireann go léir curtha ar an eolas faoinár n-oibleagáidí faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla lena chinntiú go bhfoilseofar bróisiúir agus bileoga eolais go dátheangach nuair a dhéantar an stoc a athnuachan.
- 5 Ceann ar bith
- 6 Láithreán gréasáin dátheangach atá againn.
- 7 Baintear úsáid as 'Google translate' mar chóras aistriúcháin, go dtí go bhfaighfear córas agus acmhainní níos fearr.

	Tag: Investigation IM-606A	
	APPENDIX 1	
RF111A	Goods Only Declaration	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Discharge Licence to Waters & Sewer application	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Application for Air Emission Licence -Air Pollution Act	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Application to reconsider prosecution of litter fine	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Casual Trading Application form	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Form of Commencement Notice for Development	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Planning Enforcement Complaint Form	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Application form to have development taken in charge by Westmeath County Council	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Application Form for Disability Access Cert	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Section 5 Application (Exempted Development)	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Section 57 Declaration Application Form	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Community & Voluntary Forum Affiliation Form	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Application for reduction in fire charges	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Pride of Place Schools	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Tidy Towns Grants	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Cathaoirleach Awards	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Blank Rates DD Mandate	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
C/740	Juvenile Membership	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
C/750	2nd Level Student Membership	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Book Request Service	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Juvenile Internet Permission	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	School Hire Form	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Application for Permit to Connect to Surface Water System	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Permit to make a connection to Public Sewer	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Application for Permit to Connect to Public Sewer	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Permit to make a connection to Public Watermain	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Application for Licence for Openings to Roads, Footpaths & Verges (for lengths not exceeding 100m)	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Water Connection Application Form	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Application / Renewal of Resident Parking Permit	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Application for Replacement of Residents Parking Permit	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Application to reconsider prosecution of Traffic Fine	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Pre-Planning Meeting Request Form	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012
	Application Form for a Casual Trading Licence	A aistriú 26 Meán Fómhair 2012

	Housing Transfer Application Form	Aistriú agus ar fáil ar láithreán gréasáin WCC
	Tenant Purchase Application Form	Aistriú agus ar fáil ar láithreán gréasáin WCC
	Rental Accommodation Scheme - Application form for Tenant	Aistriú agus ar fáil ar láithreán gréasáin WCC
	Rental Accommodation Scheme - Landlord Expression of Interest	Aistriú agus ar fáil ar láithreán gréasáin WCC
	Housing Adaptation Grant for People with a Disability - Application Form	Aistriú agus ar fáil ar láithreán gréasáin WCC
	Housing Aid for Older People - Application Form	Aistriú agus ar fáil ar láithreán gréasáin WCC
	Amendment to Application for Housing Assistance	Aistriú agus ar fáil ar láithreán gréasáin WCC
	Mobility Aid - Grant Scheme Application Form	Aistriú agus ar fáil ar láithreán gréasáin WCC
	Rent Assessment Form	Aistriú agus ar fáil ar láithreán gréasáin WCC
	Request for Standing Order Deduction	Aistriú agus ar fáil ar láithreán gréasáin WCC